

OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

Geyikli Gece Şiirinin Varoluşsal Yaklaşım Açısından İncelenmesi

İpek ÇALIŞKAN¹

Received/ 30.11.2021
Published/17.01.2022

Özet

Kültür, bir toplumun ve onu meydana getiren bireylerin arşivi niteliğindedir. Günlük dil oluşurken bir yandan da söylem de onu takip etmektedir. Çalışmada Turgut Uyar'ın "Dünyanın En Güzel Arabistanı" isimli eserinin içerisinde yer alan "Geyikli Gece" adlı şiirin bilişsel bilimler aracılığıyla varoluşsal bir bakış açısı ve metnin kültür ile bağdaştırılarak çözümlemesi yapılmıştır. 1940'tan günümüze kadar varoluşsal yaklaşım Türk edebiyatının her alanında kendisini göstermesinin yanında diğer bilimlerde de etki uyandırmaktadır. Bu etkinin uyandığı bir eser olan Geyikli Gece şiirinin çözümlenmesine varoluşsal yaklaşım damgasını vurmaktadır. Varoluşçuluğun temelleri olarak da bunalım, hiçlik, yalnızlık, yabancılaşma, kültür yozlaşması, kaygı, ölüm gibi temalar da tüm edebi eserleri ve türleri etkilemektedir. Modernizm ile beraber bireyin sorunları, bıkkınlığı metinlere yansımaktadır. Bunalım ve sorunların Türk şiirimizdeki kesitiye II. Yeni hareketinin başlamasıyla gerçekleşmiştir. II. Yeni şiiri, ilk kent soylu şiirdir. Turgut Uyar da bu hareket içerisinde bulunan şahsiyetlerden biridir. Turgut Uyar'ın Geyikli Gece şiirini incelediğimizde de bu varoluşsal yaklaşımın ve felsefesinin yansımaları net biçimde görülmektedir. Geyikli Gece şiirinde insanın kendisine, çevresine yabancılaşması, yalnızlaşması ve şehir yaşamının sıkıntılarını yansıtır. Çalışmada Geyikli Gece şiirini varoluşçuluk yaklaşımı ve felsefesi temele oturtularak bireyin yalnızlık, kaygı, kültür yozlaşması ve yabancılaşması konuları açısından metin çözümlemesi gerçekleştirilmiş ve bireyin sorunları ele alınmaya çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Varoluşçuluk, birey, yalnızlık, şiir, kültür, kentleşme.

Examination of the Poem "Geyikli Gece" in Terms of Existential Approach

Abstract

Culture is the archive of a society and the individuals who make it. While the daily language is forming, the rhetoric follows it. In the study, Turgut Uyar's poem "Dünyanın En Güzel Arabistanı" the "Geyikli Gece", was analyzed through cognitive sciences an existential perspective and by linking the text with culture. From 1940 to present, the existential approach shows itself in every field of Turkish literature, as well as in other sciences. This is a work that awakens the effect, which marks the resolution of the Geyikli Gece poem as an existential approach. And as the foundations of existentialism, depression, nothingness, loneliness, alienation, culture corruption, anxiety, death, etc. Affects all literary Works and types. With modernism, the problems of the individual, their frustration are reflected in the

¹ İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Bölümü, Yüksek Lisans Öğrencisi, ipecaliskan@stu.aydin.edu.tr, ORCID NO: 0000-0002-9504-5687

texts. If depression and problems are the part of our Turkish poem, II. it happened when his new move started. II. his new poem is the first city of noble poetry Turgut Uyar is one of the individuals involved in this movement. When we look at Turgut Uyar's Geyikli Gece poem, reflection of this existential approach and philosophy are clearly visible. In the Geyikli Gece poetry, it reflects the frustrations of the city's life and its alienation, loneliness and its surroundings. In the study the Geyikli Gece poem was based on the approach and philosophy of existentialism and text analysis was performed on the subject of loneliness, anxiety, culture corruption and alienation of the individual and tried to address the individual's problems.

Key words: Existentialism, individual, loneliness, poetry, culture, urbanization.

1. Giriş

Freud'un Psikanalitik yaklaşımına karşıt olan Varoluşsal yaklaşım, daha çok felsefi bir yaklaşım veya kuram olarak nitelendirilmektedir. Bu kuram olay ve durumları ortaya koyan ve bu durumlara da karşıt tepki veren bir felsefi yaklaşımdır. Varoluşçu yaklaşımda özgürlük önemli bir yer tutmaktadır. Varoluşçulara göre de bilginin esas kaynağı ve edinebilmenin yolu da sezgilerimizden geçmektedir.

“Varoluşçulara göre insan dünyaya yani nesnelere dünyasına fırlatılmıştır ve insanın anlamının ne olduğunu araştırmışlardır. İnsan özgür bir varlıktır. Bu yüzden varoluşçulara göre varoluş önden önce geldiği için insan kendi özünü kendisi koyar. Ne olmak istediğine kendisi karar verir” (Özköse, 2018, s. 10).

Varoluşsal yaklaşım, özne ve nesne ilişkisiyle ortaya çıkmış, evrenin bir bütün ve monizm yani teklik olduğu görüşünü savunur. Bireyin tekliliğine, mutsuzluğuna odaklanarak baskıcı tavırdan arınmasını savunurlar. Sartre, Camus, Heidegger, Kierkegaard, Nietzsche ve zaman zaman da Karl Marx'ın ve Durkheim gibi isimlerin de bu yaklaşımdan etkilendikleri görülmektedir. Özellikle Marx'ın yabancılaşma teorisi varoluşçuluk kavramları arasında yer almaktadır. Turgut Uyar da varoluşçuluktan etkilenmiş ve şiirlerini de bu bakış açısı ile kaleme almıştır. Hatta Sait Faik bile “Lüzumsuz Adam” eserinde Turgut Uyar ile benzerlik gösteren temaları işlemiş ve insanın yalnızlığına varoluşsal bakış açısı ile bakmıştır.

Kentleşme ile birlikte insanın yalnızlığı, kültürüne yabancılaşması daha da katlanarak devam etmiştir. Turgut Uyar'ın şiirinde modern bireyin yalnızlığı ve çelişkiler dünyasında boğuşmaya çalışan kişiler anlatılır. Kent hayatının içindeki çıkmazlar, kötülükler Turgut Uyar'ın şiirine yansımıştır. Köylerin yerini kentler, geleneksel kültürün yerini de modernite almıştır. Kentli insan artmış ve bir o kadar da şehirlerde kalabalıklar çoğalmış, bununla birlikte de yalnızlık, keder, yabancılaşma gibi olgular artmıştır. Turgut Uyar, köy yaşamını “göstermelik, yapmacıklıktan uzak masal diyarları” olarak adlandırmıştır. Bu noktada kültürden de söz etmek yerinde olacaktır. Çünkü kent yaşamıyla birlikte kültür de eski değerini yitirmiş ve yerine modernizmin ele aldığı bir çevre yaratılmıştır.

Kültür; bilgi, inanç, değer, ahlak, sanat, yasa, norm, gelenek, görenek gibi bizi biz yapan ve bizi yansıtan, içine alan karmaşık bir yapıdır. Kentleşme ile beraber bu durumlar kaybolmuş ve insan kendi kültürünü unutma noktasına gelmiştir. Geleneksel kültür yerini kent kültürüne bırakmış ve insanın bunalımı, yabancılaşması, yalnızlığı giderek daha da artmıştır. Kültür elbette değişen, gelişim gösteren bir yapıdır. İşte Turgut Uyar'ın Geyikli Gece şiirinde aslında verilmiş istenen başka bir mesajın daha olduğudur. Bu mesaj ise köy ile kent arasında meydana gelen farklılıklar ile insanın bu farklılıklar arasında sıkışmışlığı ve kent yaşamındaki bunalımıdır.

1.1 Literatür Taraması

Çalışmanın amacı, Turgut Uyar'ın Geyikli Gece şiirinin varoluşsal yaklaşım açısından incelenerek metin çözümlemesi yapmak amaçlanmış ve kültür ile bağdaştırılarak, diğer farklı bilişsel bilimler ve yazarlar ile karşılaştırılmıştır. Tarama yöntemi olarak nitel araştırma yöntemlerinden olan durum çalışması kullanılmış ve Geyikli Gece şiiri çeşitli kaynaklardan varoluşsal yaklaşım açısından incelenmiştir.

2. Materyal/Yöntem

Bu çalışmada kullanılan yöntem olarak nitel araştırma modellerinden biri olan durum çalışmasından faydalanılmıştır. Çeşitli tezler, makaleler ve üzerinde çalışılmış farklı kaynaklardan da yararlanılmıştır.

3. Bulgular ve tartışma

3.1. Geyikli Gece Metninin Çözümlemesi

Geyikli Gece şiirinde bazı derin anlamlar içeren hususlar bulunmaktadır. Şiirde modernizm çatısı altında insana ait bir ağıtın da olduğu görülmektedir. Türk toplumu içinde 50'li yıllardan sonra bir şehirleşme sevdası oluşarak bunun negatif özelliklerini Turgut Uyar kendisi üzerinden anlatarak Geyikli Gece şiirine yansıtmıştır. Geyikli Gece şiirindeki yabancılaşma ve yalnızlık temalarından yola çıkılarak sosyoloji kuramcısı olan Karl Marx'ın da bireyin doğadan, çevresinden koparak toplumsal ve kültürel düzlemde yeni bir evren kurarak, hem kendisine hem de doğaya ve kültürüne yabancılaşması noktasındaki fikirleri Turgut Uyar'ın Geyikli Gece şiiri ile benzerlik göstermektedir. İkisi de insanın kendisine, çevresine ve kültürüne yabancılaşmasının ve bireyin kent hayatının sömürgesi olmasından söz etmektedir. Bu sömürgeleşme ile birlikte insanın kendi kültürünü de unutmaması ve yerine kent kültürünün egemen olması söz konusudur.

Geyikli Gece şiirindeki söylemlere bakıldığında kent hayatı ve Geyikli Gece zıt yerlerdedirler. Esasında burada nesne olan birey, şiirde özne olarak nitelendirilmiştir. Yani kişinin varlığından söz edilerek soyut bir mekân yaratılmıştır. Gece kelimesi ile de mekâna bir atıf vardır. Gece karanlık anlamında değil, modernizmin ortaya koyduğu şehir hayatını anlatır. Geyikli Gece ile de gecenin aydınlık hale geldiği bir mekândır.

Yine metinde modernizme dair bazı göndermelere yer verilmiş, işçi ve halk sınıfının hayatından söz edilmiştir. Bu noktada da Turgut Uyar'ın Karl Marx ile benzer temalar işlediğinin göstergesi olmuştur.

Asfaltlar, evler, eskimiş eşyalar, otel, elbiseler gibi şehir hayatına uygun semboller ve bireyin kendi varoluşunu ortaya koyabilme isteği açısından bu semboller bir barikat olarak yer almaktadır. Şiirde bunun bir sonucu olarak yalnızlık, hüznün, keder, yabancılaşma gibi kavramlar yer almıştır. Şiirden verilen kesitler ile metin çözümlemesi aşağıda verilmiştir.

“Hâlbuki korkulacak hiçbir şey yoktu ortalıkta

Her şey naylondandı o kadar

Ve ölünce beş on bin birden ölüyorduk güneşe karşı.

Ama geyikli geceyi bulmadan önce

Hepimiz çocuklar gibi korkuyorduk” (Uyar, 2008).

Şiirden alınmış olan ilk mısralarda aslında belirtilen hususlar açıktır. Zamansal kavramlar vardır. Aslında Turgut Uyar şiirine sonuç aşamasından başladığı görülmektedir. Çünkü ilk dizelerde daha çok korkudan söz edilmektedir. Bu korkunun da Geyikli Gece’yi bulmadan sona ermeyeceği düşüncesi hâkimdir. Naylon niteleyicisi ise doğal olmayan şeyi kavramsallaştırmıştır. Yani insanın kendi içindeki yapmacık, doğallıktan uzak kısmı olan şehirleşmenin benzetmesi naylondur. Anlatılmak istenen, şehir hayatındaki her durumun yapmacık olduğudur. Bu yapmacık durumların da insanı çepeçevre sarmalamasıdır. Teknolojiye de bir gönderme olduğu aşikârdır. Bu şekilde de insanın kentlerdeki sahte hayatlarına karşı göndermelerde bulunulmuştur.

“Varoluşçu düşünceye göre insan dışındaki tüm varlıklar ne iseler öyle kalmak zorundadırlar, kendi varoluşlarına katkıda bulunma imkânları yoktur” (Dökmen, 2005, s. 29). Burada varoluşsal yaklaşımın içinde naylon olarak belirtilen şeyin korku olduğu bellidir. İnsanın endişesi, korkusu, kültürel erozyonu, kaygısı yukarıda Geyikli Gece şiirinden verdiğimiz alıntının açıklamasıdır.

Şiirde ölüm de bir korku simgesidir. Teknoloji ile beraber çeşitli silahlar bireyler için adeta korku aleti olarak nitelendirilmiştir. Bu korku ise ancak Geyikli Gece’ye erişilmesiyle bitmektedir. Varoluşsal yaklaşımın kademelerinin belirginleştiği an da Geyikli Gece’nin bulunması ile. Geyikli Gece insan için bir kurtuluş yeri olarak nitelendirilmiştir. İnsanın kent hayatına esir oluşu ve bu esir olma ile birlikte kendi benliğini, değerlerini, geleneklerini, yaşayış tarzını, geçmişini, kültürünü, bilgisini unutmaması söz konusudur.

Varoluşçuluk felsefesi insanı prangalarından kurtarıp özgürleşmesini isteyerek küreselleşmenin karşısında da durmaktadır. Bu bakış açısı da aslında Karl Marx’ın kuramları ile benzerlik gösterir. Varoluşçu yaklaşım insanın yabancılaşması ve yalnızlaşması üzerine odaklanmıştır. “Bireyler kendi değerlerini ortaya çıkarabileceklerinin ve dışarıdan bir ölçüt olmaksızın kendi özlerini yaratabileceklerinin farkına varmalıdırlar” (Bkz. Kale, 2009, s. 355). Bu da insanın kendi özüne dönerek benliğini ve değerlerini kabul ederek mümkün hale gelmektedir. Karl Marx’ta bu noktada Turgut Uyar’ın şiirinde vermiş olduğu insanın esaretine karşılık özgürlük çağrısı ile benzer özellikler gösteren ve kapitalizm, teknoloji köleliği gibi kavramların karşısında durarak ve bunları bağdaştırarak insanın özgürlüğü konusunda ortak durumları savundukları anlaşılmaktadır.

Kierkegaard ise varoluşsal felsefeyi bireyin somut olan ve kişisel yani öznel hayatının içerisinde gören bir anlayışını savunur. Bundan dolayıdır ki somut fikirler üretmeyi de felsefenin içerisinde düşünerek bunu varoluşa yönlendirmeyi uygun bulmuştur.

“Geyikli geceyi hep bilmelisiniz

Yeşil ve yabanî uzak ormanlarda

Güneşin asfalt sonlarında batmasıyla ağırdan

Hepimizi vakitten kurtaracak” (Uyar, 2008, s. 111).

Bu dörtlükte, asfalt kelimesi ile Şehir hayatına bir gönderme yapılmış ve kalabalıklar içinde yalnız olan insana vurgu yapılmıştır. Modern kent hayatında bireyler hep bir zamanla yarışma ve yetiŐme ihtiyaı halindedir. Bu da bireylerin kendini baskı altında hissetmesine sebebiyet vermektedir. Varoluşçuluk felsefesine göre insan, var olma sebebi arasında sıkıŐmıŐ ve bu sıkıŐmıŐlıktan da kurtulamamaktadır. Bu kurtuluŐun sağlanması için de yine Geyikli Gece'ye ihtiyaç vardır.

“Bir yandan toprağı sürdük

Bir yandan kaybolduk

Gladyatrlerden ve diŐlilerden

Ve büyük Őehirlerden

Gizleyerek yahut dövüŐerek

Geyikli geceyi kurtardık” (Uyar, 2008, s. 111).

Bu noktada modernleŐmeye “toprağı sürdük” diyerek bir gönderimde bulunulur. Toprağı sürebilmek, iŐleyebilmek tarım kültürünü ifade etmektedir. Fakat modern yaŐamın çarkları içerisinde ezilen ve köle olarak görülen insan ele alınmıştır. Burada “ark” kelimesi ile Durkheim ve Marx'ın da kendi kuramlarında söz ettiği insanların ezilmesi, köle olarak görülmesi ve kaybolmaya yüz tutmasını anlatırlar. Bu noktada da Turgut Uyar ile Marx arasında yeniden benzerlikler bulunmuŐtur. Şiirde insanların yabancılaŐmasından her defasında söz edilir. İnsanın modernlik uğruna kendi kültürünü terk etmesi söz konusudur. İnsan kendi tarım kültürünü bile modernliğe ve kent hayatına kurban etmiştir. Bu nedenle de bir taraftan toprak sürülürken bir taraftan da insan kendi benliğini, geçmişini unutarak kent hayatı içinde kaybolmuŐtur. Şiirde konuŐan Şiir öznesi özellikle yinelemelerden yararlanarak gizleyerek ve dövüŐerek sözcüklerini vurguluyor. Burada hem metinsel hem de yan metinsel bir unsur olarak geyikli gece, hayali bir uzamın yaratılmasına da katkıda bulunarak adeta bir bağlamsal göndergeye dönüŐtürülüyor ve Şiirde merkezileŐtiriliyor.

Şiir içerisinde insanların kendi içindeki çeliŐkilerine de deđinilmiŐtir. “Biz” diye ifade edilen “bütün” varoluşunu tamamlamayı tercih eden bireylerdir.

“Evet, kimsesizdik ama umudumuz vardı

 ev görsek bir Şehir sanyorduk

 güvercin görsek Meksika geliyordu aklımıza

Caddelerde gezmekten hoŐlanıyorduk akŐamları

Kadınların kocalarını aramasını seviyorduk

Sonra Őarap içiyorduk kırmızı yahut beyaz

Bilir bilmez geyikli gece yüzünden” (Uyar, 2008, s. 111).

Burada anlatılmak istenen insanların yeŐeren umutlarıdır. Çünkü farklı bir yerin olmasının varlığından söz edilmiŐ ve o yerde aslında Geyikli Gece'nin olduğu yeri iŐaret etmektedir. Böyle bir yerin olacağı umuduyla bir neŐe de vardır.

“Geyikli gecenin arkası ağaç

Ayağının suya değdiği yerde bir gökyüzü

Çatal boynuzlarında soğuk ay ışığı”

İster istemez aşkları hatırlatır

Eskiden güzel kadınlar ve aşklar olmuş

Şimdi de var biliyorum

Bir seviniyorum düşündükçe bilseniz

Dağlarda geyikli gecelerin en güzeli” (Uyar, 2008, s. 112).

Şiirde genel olarak kent ve Geyikli Gece ile karşılaştırmalar yapılmış ve yukarıda da bu karşılaştırmaların devam ettiği görülmektedir. Şehir hayatında sevginin, aşkın yapmacık olduğuna yer verilmiştir.

*Kültürünü, değerlerini kaybeden insan anlamsızlaşır. Kendi hayatının anlamını yitiren kişi hayattan zevk alamaz hale gelir. İşte kent hayatıyla birlikte insan kültürünü, doğduğu toprakların medeniyetini, örfünü, âdetini kaybetmiştir. Albert Camus’un “Yabancı” isimli eserinde de “hayatı yaşamak için değersiz gören kişiler” (Camus, 2000, s. 31). olduğunu ele almıştır. İnsanın yabancılaşmasının ve yalnızlaşmasının temel bir sebebi de “güç” kavramıdır.

“Biliyorum gemiler götüremez

Neonlar ve teoriler ısıtamaz yanını yöresini

Örneğin Manastır’da oturur içerdik iki kişi

Ya da yatakta sevişirdik bir kadın bir erkek

Öpüşlerimiz gitgide ısınırdı

Koltukaltlarımız gitgide tatlı gelirdi

Geyikli gecenin karanlığında” (Uyar, 2008, s. 112).

Şehir hayatının tekdüze, sıradan olduğu görüşüne yer verilmiştir. Bu da neon lambalar ile imlenmiştir. Şehir hayatının yapmacıklığını sembolize eden neon ’un aydınlatıcı olma özelliğinin yanı sıra belirsiz olmasına da vurgu yapılmıştır. Neon ile birlikte teoriyi de bir gösterge olarak ele alıp vurgulamak gerekir. Bu ikisi modernizmin kavramsal alanını ifade etmek için seçilmiş ve şiirleştirilmiş dilsel göstergelerdir. Bu bağlamda modernizmin varlığı anlaması ve varlığı kavramasına dair ciddi bir eleştiri söz konusudur. "Gemi" de içerisinde barındırdığı uzaklık ve ulaşılmazlığı anlatması açısından bu bakımdan önemlidir. Belirsizliklerin çaresi ancak soğuk ay ışığıdır. Gerçeklik ancak Geyikli Gece sayesinde gerçekleşebilir.

Nermin Menemencioğlu, “Turgut Uyar’ı en nihayetinde kolları, bacakları, korkuları ve sevgileri olan bir insan” (Menemencioğlu, 1970, s. 51) olarak tanımlar. Turgut Uyar’a göre insan kent hayatına kendini adanmıştır.

Mehmet Kaplan “Geyikli Gece” şiiri için şunları söyler: “Şiirde dikkate şayan olan nokta, “geyikli gece”nin zıddı olan şehir medeniyeti ile beraber ele alınmasıdır. Şairin arzu ettiği, [...] şehirden, insanlardan kaçmak, “geyikli gece”ye, yani kadına ve tabiata ulaşmaktır. Şehirde yaşanan hayat insanları ezer, içgüdülerini tatmine engel olur. Hâlbuki saadet “geyikli gece”dedir. O, insanı yaşadığı zamandan kurtarır, asli kaynağına götürür” (Kaplan, 2019, s. 320).

Geyikli Gece şiirinde Uyar, Geyikli Gece kısmına geçerek metni bitirmektedir. İnsan uyumsuz, zavallı olarak görülür.

Varoluşçu Marksizm içinde kendine yer bulan Sartre, varoluşçuluğu bir değer silsilesi ve mantıksal çerçeve içerisinde değerlendirir. Marksizm esasında insancıldır ve insanın özgürleşmesini, sömürgeci kurtuluşu yolunda mücadeleleri ele alır. İşte Geyikli Gece şiirinde de Turgut Uyar'ın bu Marksizm anlayışı ile uyuşan yönleri bulunur. Tüm kültürün tarihi ve geleceği için örnek teşkil eden isim Marx'tır.

Geyikli Gece şiirinde şehir yaşamına uyum sağlayamamış olan ve bu durumdan da bir hayli mutsuz olan, kendinden vazgeçmiş insanı ele alır. Şehir hayatına geliş ile birlikte değişik ve farklı kültür ve etkileşime geçiş aşamasının insan üzerinde yaratmış olduğu bunalımda Turgut Uyar, insanın uğramış olduğu şok olarak düşünmüştür. Çokça kalabalık içerisinde sürekli bir çekişme, hesaplaşma halinde olan bireyin çatışması ele alınmıştır. Şehir hayatı ile yapmacılıktan uzak olan doğa hayatı arasında kalan insan incelenmiştir. Bu arada kalmışlık insanın kültürüne de tesir etmiş ve hatta iki kültür arasında çatışmaya da sebebiyet vermiştir.

4. Sonuç

Varoluşsal yaklaşım bağlamında Turgut Uyar'ın Geyikli Gece isimli şiirinde özellikle anlatılan durumların zıt taraflarına değinilerek insanın yalnızlığına, çökkünlüğüne, yabancılaşmasına ve arka perdede de kültür erozyonuna vurgulamalar yapılmış ve tek umut Geyikli Gece'ye bağlanmıştır. Varoluşçuluk kapsamına ait bazı söylemler şiire giydirilmiştir. Varoluşçu yaklaşıma göre hayat bizlerin kontrolü ve iradesiyle değil, bunların yokluğu ile bize yansımıştır. Turgut Uyar'ın Geyikli Gece şiirinde de insan hakkında anlatılan olay ve durumsal roller ile birey yalnızlaşan, tek tipleştirilen ve kendine, kültürüne yabancılaştırılan kişidir. Geyikli Gece'de bireyin bir nevi kendisi hakkındaki trajedisidir. Metinde doğa ile medeniyet çatışması arasında kalan bireyin kısa süre içinde nasıl kalmış olduğu adeta resmedilmiştir. Unutulmamalıdır ki Turgut Uyar'ın şiirlerinde hiç şüphesiz temel konusu her daim insan olmuştur. İnsanı varoluşsal açıdan incelemiş ve şiirlerinde bunu yansıtmıştır.

Turgut Uyar, 1950'li yılların değişimini, dönüşümünü, şehirleşmeye olan merakı, Karl Marx'ın da çalışmaları yürüttüğü Kapitalizmin bireyin ruhunda ortaya çıkardığı çökkünlük, bunalım, rahatsız ediciliği dile getirmektedir. Bununla birlikte insanın doğadan, hayattan, geleneksellikten, kültüründen, özünden kopuşuyla bunun yarattığı şoke edici durumu da bireyin yabancılaşması ve yalnızlaşması üzerinden hem şiirlerinde hem de diğer eserlerinde dile getirmiştir. Turgut Uyar, Geyikli Gece şiirinde şehir hayatının içinde kendini kaptıran insanların bir nesnelere dünyası içinde karmaşa halinde olduğunu ve bu karmaşıklıklar ile baş edecek gücünün olmadığını, adeta insanın acılarına ayna tuttuğu görülmektedir. Ruhsal bir probleme sebebiyet veren kent hayatının insana ve çevresine dayatmaları neticesinde birey daha da yalnızlaşmıştır. Çünkü insan kısır bir döngü içinde kalmış ve hiç bilmeden bu dar çerçeveler ile hayatını idame ettirmeye çalışarak kendi içine dönmüş ve durumlar içselleştirme yoluna gitmiştir. Turgut Uyar, Geyikli Gece şiirinde yaşam ile adeta savaş halinde olan bireyin doğal olmaması ve küreselleşme ile beraber mekanik hale gelen dünyanın kural ve dayatmalarını sineye çekmesini ele almıştır. Bu noktada kurtarıcı olarak görülen yer de Geyikli Gece olarak görülmüştür.

Not: Metin içinde kullanılmadığını gördüğümüz kaynaklara, kaynakçada yer verilmiştir.

Kaynaklar

Aktaş, Ş. (2009). *Şiir Tahlili*, Ankara: Akçağ.

- Camus, A. (2001). *Yabancı*, İstanbul: Can.
- Cevizci, A. (2013). *Felsefe Sözlüğü*, İstanbul: Paradigma.
- Dökmen, Ü. (2005). *Yarına Kim Kalacak? Evrenle Uyumlaşma Sürecinde Var Olmak, Gelişmek, Uzlaşmak*, Çankaya/Ankara: Kök.
- Kale, N. (2009). *Felsefiyat*, Ankara: Pegem.
- Kanter B. (2011). Turgut Uyar'ın Şiirlerinde Modern İnsanın Yalnızlığı ve Sonsuzluk Özlemi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 21(2), 26-38.
- Kaplan, M. (2019). *Şiir Tahlilleri 2: Cumhuriyet Devri Şiiri*, İstanbul: Dergâh.
- Kierkegaard, S. (2017). *Felsefe Parçaları Ya da Bir Parça Felsefe*, (çev. Doğan Şahiner), Türkiye İş Bankası Kültür.
- Menemencioğlu, N. (1970). *Yeni Edebiyat Aylık Edebiyat Dergisi-Turgut Uyar'ın Şiiri II*. s. 51.
- Oktay, A. (2008). *Zamanla Göz Göze: Uzaklarda Yapıldığı Sanılan Bir Şiir'in Arka Fonu, İkinci Yeni Şiiri (Haz. Mehmet H. Doğan)*. İkaros.
- Özköse, A.Ş. (2018). "Varoluşçu Felsefenin Özgürlük Anlayışı", *Bozok Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Yozgat*.
- Şişman, G. (2015). Turgut Uyar'ın 'Geyikli Gece' Adlı Şiirine Varoluşsal Bir Yaklaşım Denemesi. *Türk Çalışmaları Uluslararası Türk ve Türk Dili, Edebiyatı ve Tarihi Dergisi*. 10/16, 1061-1076.
- Uyar, T. (2008). *Dünyanın En Güzel Arabistanı*. Oğuz, B. (Ed.), İstanbul: Yapı Kredi.
- Yıldırım, F. (2007). "Turgut Uyar'ın Şiirlerinin Yapı ve Tema Bakımından İncelenmesi". *Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ*.
- Yılmaz, M. (2011). Kente Alışamayan Uyumsuz Bireyin Öyküsü: Turgut Uyar'ın Geyikli Gece Şiiri Üzerine Bir Tahlil Denemesi. *Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi*. 6 (3), 1893-1906.
- Turgut Uyar, Geyikli Gece Şiiri (b.t.). <https://www.siirblog.com/turgut-uyar-geyikli-gece-siiri/>